

Program zveze kulturnih organizacij za leto 1986

Na seji izvršnega odbora Zveze kulturnih organizacij so sprejeli program za leto 1986.

O načrtih so govorili predsedniki posameznih komisij. Po mnenju predsednika Franca Malovrha je prenestvena naloga zveze spodbujanje ustvarjalnosti in posredovanje kulturnih vrednot z dogovarjanjem med različnimi dejavniki na področju kulture in v povezavi z delovnimi organizacijami in krajevnimi skupnostmi. Zveza bo tudi v letu 1986 sooblikovala kriterije vrednotenja in ohranjala kontinuiteto kulturnega življenja. Ena temeljnih nalog bo organiziranje že uveljavljenih oblik srečanj s prizadevanjem, da bi kvalitetne kulturne dosežke posredovali čimvečjemu številu naših občanov. ZKO si bo prizadevala utrjevati zavest o naravni in kulturni dediščini, zavzemala se bo za nujne obnove in opreme in si še naprej načrtno prizadevala, da bi bili programi šolskih kulturnih društev kvalitetni. Še nadalje se bo dogovarjala s šolami za organizacijo skupnih programov, kakor je to priporočil svet za izobraževanje, vzgojo in kulturo pri RK SZDL. Spodbujala bo sodelovanje na seminarjih in nasploh spodbujala permanentno izobraževanje.

Zveza bo skušala posredovati delovnim kolektivom in krajevnim skupnostim najuspešnejše kulturne prireditve iz minulega obdobja, v letu 1986 pa bo v društvi spodbudila načrtovanje kvalitetnih programov, s katerimi bi lahko primerno počastili 400-letnico smrti »ena najizrazitejših duhov Evrope, ki je postal temelj slovenski kulturi in slovstvu – Primoža Trubarja« (29. VI. 1586). Društva bodo oblikovala svoj program tudi z mislijo na 150. oletnico rojstva Josipa Stritarja.

Zveza bo sodelovala z družbenopolitičnimi organizacijami; v letu 1986 bo organizirala in s pomočjo strokovnih sodelavcev strokovno vodila naslednje prireditve v izvedbi ljubiteljskih društev in šolskih kulturnih društev, ki jih občinska zveza skuša še naprej povezovati:

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK – DAN KNJIŽNICARJEV – Ob sodelovanju društev in šolskih kulturnih društev v povezavi s kulturnimi komisijami pri krajevnih skupnostih, na katere bo naslovila ponudbo za skupno organizacijo prireditve. **REVUJA ODRAŠLIH PEVSKIH ZBOROV** (pričakujemo udeležbo naslednjih zborov) MO KPD BARJE, Komorni Mo zbor Brezovica, Že KUD Brezovica, Že KUD Brdo Vrhovci, Me KUD Dobrova, oktet Dobrova, Mo KUD Iška vas, Mo KUD Notranje Gorice, Me DPD Podpeč Preserje, Dekliški nonet Rakitna, Dekliški pevski zbor Sentojš, Mo pevski zbor Sentojš, Mo pevski zbor Velike Lašče, pevski zbor upokojenk Velike Lašče, Me Plutal.

XXIV. SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN – ZKO bo skušala organizirati za gledališčne seminar, na srečanju predvidevamo nastop naslednjih gledaliških skupin: KPD BARJE (3 gledališka dela),

KUD BRDO, KUD PODPEČ PRÉSERJE, KUD Pijava Gorica, KPD Sentojš, KUD Velike Lašče, KUD Žažar, ŠKUD Neža Pivk (Horjul), ŠKUD Barje (OŠ Brezovica) in drugi

IX. SREČANJE LUTKOVNIH SKUPIN – KUD Barje, KUD Rakitna in šolska kulturna društva: ŠKUD Tone Seliškar, ŠKUD Barje, ŠKUD Emil Adamič, ŠKUD Neža Pivk, ŠKUD Ljubo Serčer, ŠKUD Janez Primc, ŠKUD Stane Sever, ŠKUD Srečko Kosovel, ŠKUD Krimski odred Preserje, ŠKUD Josip Ribičič, ŠKUD Mladi Krpani.

VIII. SREČANJE Z DOMIŠLJJO – Ž željo, da bi spodbudila literarno dejavnost tudi v okviru društev, bomo tudi letos vabili na javni literarni večer poleg mladih literatov pesnike in pisatelje iz društev.

IX. SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN – Po seminarju za mentorje folklornih skupin bomo organizirali srečanje, na katerem bodo predvidoma nastopili: ŠKUD Josip Ribičič, ŠKUD Emil Adamič, ŠKUD Stane Sever, ŠKUD Neža Pivk, DPD Svoboda Škofljica, KUD Vnanje gorice (3 skupine), KUD Dolomiti Dobrova.

VI. RAZSTAVA LIKOVNIKOV V PIONIRSKI KNJIŽNICI – Skupaj z mentorji likovnih krožkov ŠKUD bomo organizirali razstavo mladih likovnikov, na katero bomo povabili likovne amaterje iz društev.

XXIV. SREČANJE MLADIH PEVCEV – ZKO si bo tudi v letu 1986 skupaj s svojimi strokovnimi sodelavci prizadevala, da bi bil ta tradicionalni nastop mladih pevcev še naprej kvalitetna prireditev z izbranim programom, ki upošteva revolucionarne tradicije ob sodelovanju čimvečjega števila otroških in mladinskih pevskih zborov. Zveza bo tudi letos organizirala dvodnevni nastop v Festivalni dvorani. **RAZSTAVA ŠOLSKIH GLASIL** – V avli občinske skupščine.

MLADINA V PESMI IN PLESU – Ob sodelovanju kvalitetnih plesnih skupin, ki so se uveljavile že v letu 1985, z željo, da bi spodbudili plesno aktivnost tudi v ostalih društvi, bomo organizirali nastop, na katerem pričakujemo sodelovanje: ŠKUD Neža Pivk, ŠKUD Stane Sever, ŠKUD Emil Adamič, ŠKUD OŠ Krimski odred, ŠKUD OŠ Ljubo Serčer in tistih pevskih zborov, ki se bodo za prireditev pripravili.

SELEKTIVNA PRIREDITEV ZA REPUBLIŠKO SREČANJE LUTKOVNIH SKUPIN: pričakujemo udeležbo lutkovnih skupin iz OŠ Škofljica (Janez Primc), OŠ Horjul (ŠKUD Neža Pivk), OŠ Marjan Novak Jovo (ŠKUD Stane Sever), OŠ Brezovica (ŠKUD Barje), OŠ Oskar Kovačič (ŠKUD Srečko Kosovel) in OŠ Ljubo Serčer Ig.

POHOD LUTKARJEV Z LUTKAMI – Tradicionalni pohod v Dom Ivana Cankarja, ki se ga udeležijo mladi lutkarji s svojimi izdelki in je postal za Ljubljano že svojevrsna atrakcija.

TO JE (BILA) MOJA DOMOVINA

Je Trnovo še na platnu Trnovčana

Je smiselno pisati o prelomnicah, ki jih je doživljal ljubiteljski slikar Uroš Žitnik z Gerbičeve ceste 43 c v svojem življenju in slikarskem ustvarjanju? So to razredi nižje gimnazije, kjer ga je učitelj risanja tepel po prstih, ker ni spoštoval navodila in je risal s hotenjem svojih mladih rok? Je to srečanje s kiparjem Sajevcem, slikarjem prof. Mirkom Šubicem ali slikarjem Rajkom Slapernikom, mojstri, ki so začutili njegovo moč slikarskega izražanja in jo tudi spodbujali? Ali pa je to čas po hudi prometni nesreči, ko je ob podpori žene Tinke, ki ji najraje reče Miša, spet izvelkel iz svojega čustvenega bistva slikanje in se mu zapisal za vsa nadaljnja leta. Deset jih je že. Je to kratka ali dolga doba? Deset let ali komaj 3650 in še nekaj dni. A, ko spoznavš in ocenjuješ del gvašev, olj in pastelov ter perorisb, ki jih ima razstavljene po stenah njune hiše, skrbno zložene v kartonastih mapah v skromnem prostoru v kleti, ki mu pravi atelje, seveda do takrat, ko pride zvedavi obiskovalec, ne moreš verjeti, da je ob odgovorni službi v Zavodu za raziskavo materiala lahko prenesel na papir ali platno še na desetine motivov iz vseh slovenskih pokrajin, Istre, pa tudi številne figure in tihožitja.

Njegov avto je imel tudi na službeni poti vedno prostor za barvice, čopiče, sepija krede in papir. Postanek deset, dvajset minut n. pr. na cesti ne bi smel pustiti le domačinom. Pa Prekmurje, Cerkljsko jezero, krajine Gorenjske, Dolenjske, Primorja, ljubljanskega barja, Slovenskih gorc... na začetku ali koncu njegove dosedanje in sedanje poti pa stara Ljubljana in Piran, poleg rodnega Trnovega. Prav nehalno je nastavljanje, kaj vse je uspel na njemu svojski, a ljudem pristopni način zabeležiti na desetine listov: ozkih, pokončnih, ležečih, srednješirokih, velikih, v teh letih. Z delom in delom: v naravi, v skromnem ateljeju. Brez razglednic in fotografij, po katerih preradi segajo ljubiteljski, pa tudi poklicni slikarji. Vse je videl, zaznal z občutljivim pogledom, prenesel na list z delavno roko. In to občutenje, in barvi, obliki, odsevu na nebu, snegu, ki ga vidiš in čutiš ali pa vse leto toplo primorsko pokrajino, je le njegova moč. Ker je neizprosno do svojega dela in ker je le delo gospodar njegovega časa.

Za ime Uroša Žitnika ne ve veliko Vičanov. Nekako težko mu je ob tem spoznanju, kljub temu, da omenjajo njegovo ime od Avstralije do Amerike in po vsej vzhodni in zahodni Evropi. Ne, ne, ne zameri našim ljudem, da ga ne poznajo, saj je aktivni, poklicni del svojega življenja preživel v Zavodu za raziskavo materiala v bežigrjski občini in po številnih poteh, cestah in podjetjih po naši državi. Zeli pa si, iskreno, da bi ga vplili v likovno življenje tudi v naši občini. Saj ima za sabo skoraj vse ekstemore po Sloveniji in na slovenskem etičnem ozemlju, okrog 80 razstav, od tega 14 samostojnih in le eno v

Uroš Žitnik se rad udeležiti slikarskih ekstemore, prav posebno pa sta mu všeč hitri ustvarjanju slikarjev pod pokroviteljstvom novomeškega Laboda in medvoškega Donita. Bo tretja na vrsti ena od naših delovnih organizacij?

galeriji. Prvo in zadnjo, v piranski, ko so mu odstopili ta prostor na osnovi enega dela, ki ga je naredil na piranskem ekstemoru 1977. leta. In od takrat se ni sprijaznil, zakaj so galerijska vrata odprta le za slike poklicnih slikarjev. Točneje, članov Društva slovenskih likovnih umetnikov. Pa saj je njegov dom galerija, iz katere obiskovalec težko odide, ker po poslavljanju ni prepričan, če je izbrana slika res tista, ki bi zaslužila ob izjemni ponudbi, da jo vzame s seboj.

V desetih letih, rad pove Uroš Žitnik, se je tako spremenil izgled naših krajev, da je vsako hitenje prepočasno, da ne zamudi motivov, ki morajo za vse čase ostati našim potomcem. Brez krasenja, brez lažne lepote, ampak stvarno, podkrepljeno morda le z opredeljeno linijo, ki izdaja sleherni njegovo delo. Izdaja? Ne, le potrjuje ga, da stoji v času in prostoru, ki mu tudi on sme reči: »Slovenija, moja domovina.«

S. J.

Prebivalci Sentojšta, Horjula in Dobrove, ki so se udeležili potovanja po Koroški, so si z velikim zanimanjem ogledali spomenik na Poljani.

Prijetno s koristnim!

Popolnoma polna avto... septembra popeljala po slovenski in avstrijski kmete in druge sodelavce Kmetijske zveze Ljubljana iz Sentojšta, Horjula in Dobrove. Prvi cilj tega odkrivanja sorazmeroma odmaknjenege dela Slovenije je bil muzej NOB v Slovenj Gradcu. Direktor muzeja je kljub nedeljskemu dopoldnev, opisal njegov nastanek, oblikovanje in sedanji pomen ter izrazil tudi željo, da bi imel muzej vsebinski podaljšek tudi na avstrijskem Koroškem. Slovenjegraški muzej NOB in revolucije je med najbogatejšimi v Sloveniji in je resnično vreden ogleda.

Pri spominskem obeležju »Zmagi in miru«, ki so ga letos odkrili na Poljani, so kmetje in drugi udeleženci slišali podatke o zaključnih bojih II. svetovne vojne na ozemlju te svojske doline.

Pliberski sejem – tudi njemu so namenili možje in žene s Sentojšta, Horjula in Dobrove nekaj časa, nas je opozoril, da v nekaterih stvareh pri nas že vse preveč prehitavamo evropske cene in, da znajo biti tamkajšnji trgovci – ne velja za market slovenske Zadruge – še kako elastični. Vrednost dinarja je v dveh urah padla z 18,00 na 20,00 din za šiling. Zato se je večina popotnikov odločila, da kupi nekaj sladkih spominkov kar v Zadruhi.

Vožnja od Pliberka do Ljubelja pa je razkrila že rahlo utrujenim spoznavalcem Koroške, da je točna trditve organizatorja ekskurzije Bineta Otorepca, da sta se ozemljii dobrovske-polhograjskega sveta in avstrijske Koroške v številni sestavinah zelo podobnih.

S. J.

Šivčev ata stopa v 10. desetletje življenja

Mož, ki je s smelnim korakom stopil čez prag svoje hiše v Strahomeru, v krajevni skupnosti Tomišelj, nasmejan in krepak, ima od 8. septembra dalje na ramenih že devet križev. Če ne bi vedeli, da je to res, ne bi verjeli. In če bi potem slišali njegovo življenjsko zgodbo, vsaj nekaj drobnih izsekov (za 90 let življenja bi sicer lahko napisali že kar knjigo), bi težko verjeli, da tako trdo življenje, šolno garanje, vojskovanje, varčevanja in skrbi, pusti na licu le toliko gub in noge še tako prožne.

Anton Šivec iz Strahomerja se je rodil leta 1895 in že s 13 leti je moral s trebuhom za kruhom. Bil je za hlapca do svojega 18 leta, potem pa je moral v Ljubljano, od koder so ga poslali v Ptuj. Vojskoval se je v »Galiciji«, prehodil je Karpatе, kjer se je v hudi zimi zgodilo, da kar šest tednov ni snel čevljev z nog. Bil je tudi na Madžarskem in Poljskem, bil je borec za severno mejo, na Madžarskem je bil mitraljezec. Takoj ko se je vrnil domov, so ga poklicali na Severno mejo. Njegov sukunjč je poln medalj. Imel jih je še več, avstrijskih je dejal, vendar so mu jih Italijani pobrali.

Med drugo svetovno vojno si je sam sezidal hišo v kateri zdaj živi s svojo psičko Nedo, ki ima prav zdaj dva majhna kepčka. »Najprej sem kupil staro hišo, nato sem kupil opeko za novo, pa so mi jo Italijani pobrali in sem

poslušal vreme, bere pa naše občinsko glasilo. In to šele zadnji čas z očali.

Nikdar ni bilo časa za zabavo. Osem lačnih ust je bilo treba preživeti. Neko zimo, se spominja, je s Krima dobesedno na hrbtu privlekel v dolino 200 metrov drv, ki jih je pripravil. Anton Šivec je bil tudi cimperman, kar 52 cimprov je naredil po okoliških krajih. Tudi strehe iz slame je delal... Kaj vse je delal in naredil. In še danes dela, vendar pa od vsega najraje odide v hosto, kjer je tako lepo. Rad nabira gobe, tudi maline prinese domov. Včasih gre v gozd kar tako, na sprehod, da se dobro počuti. Saj bolan ni, le predlani je prebodel hudo pljučnico, tudi srce mu ne nagaja več tako »kot v mladih letih«, se je zasmeljal. In z njim smo se zasmeljali vsi. Tudi članici socialno zdravstvene komisije v KS Tomišelj sta bili z nami. In kaj lahko želimo Šivčevemu atu? Da bi še veliko let lahko tako smelo hodil v gozd, kjer mu je lepo in da se mladostne težave s srcem ne bi ponovile, vsaj zdravstvene ne. Pa vse najbolje, ata, za devetdeseti rojstni dan.

IZ TOMIŠLJA

Skrb za ljudi stara deset let

Tomišljaska socialno zdravstvena komisija, ki je bila ustanovljena po odcepitvi Tomišlja od krajevne skupnosti Ig, praznuje letos 10. obletnico dela. O delu komisije smo se pogovarjali s Tončkom Prek, ki že vsa leta skuša po svojih najboljših močeh skrbeti za svoje sokrajane. V krajevni skupnosti, kjer živi 840 ljudi, imajo več kot 50 krajanov, ki so starejši od 80 let, pet krajanov prejema stalno socialno pomoč, verjetno pa je tistih, ki bi jo prav tako potrebovali, še več. Okrog osem krajanov dobiva tudi enkratno pomoč, nekateri v denarju, drugi pa dobijo obleko ali kaj drugega. Ni lahko delati v taki komisiji. Krajevna skupnost (kot je Tomišelj) na robu Ljubljane, kjer je le ena organizacija združenega dela in kar precej obrtnikov, ima tudi krajanе, ki jih pravzaprav ni tako malo, ki nimajo službe, ki pravzaprav zelo malo delajo in ki radi pogledajo v kozarec. To je verjetno – če ne gotovo največji problem, s katerim se srečujejo člani socialno zdravstvene komisije. Tem ljudem je težko pomagati. Še posebno zato, ker je vsak korak in dejanje komisije pod drobnogledom vseh krajanov. Vsaka odločitev komisije lahko povzroči veliko negodovanja in nezadovoljstva. Socialno zdravstvena komisija bo seveda nadaljevala svoje delo, morda ne vedno tako kot bi se zdelo krajanom prav, pa vendar. Brez nje bi številni tomišljaski krajanji ostali brez nekoga, ki bi zanj kaj naredil. Če se ne da pomagati prav vsem, še ne pomeni, da ne bi smeli in mogli pomagati vsaj nekaj ljudem.

ŠIVČEV ATA SE PRI 90. LETIH ŠE VEDNO RAD SMEJE

– Za vse si še vedno poskrbi sam – kuha, pere, šiva, lika, v kinu pa le ni bil še nikdar v življenju. Moral kupiti novo. To je bilo leta 1942«. Tri leta kasneje se je družina lahko vselila v novo hišo. In kaj je delal borec za Severno mejo med drugo svetovno vojno. Najprej so ga rekrutirali na Gorenjsko, nato pa je šest mesecev preživel na Rabu. Seveda sem Antona Šivca vprašala, če se spomni, kateri je bil njegov najlepší dan v življenju. Brez oklevanja je odvrnil: »Ko sem se oženil.« Ženo sta se lepo razumela in v družini se je rodilo osem otrok, ki so zdaj raztepeni po Sloveniji in tudi v tujini. Skupaj se bolj malokrat dobijo, saj je pot do doma dolga in časa je malo. S sinovo pomočjo je Anton Šivec skušal prečeti svoje vnuke. Našteli so jih 24, za pravnuke pa ne vedo natančno koliko jih je, sin pa je pripomnil, da kot bi hruško otrsel. Šivčev ata je zdaj že 14 let sam in tudi za vse skrbi sam. Sam si pere, šiva, kuha, lika, pospravlja... Za vse je sam, čeprav mu drugi tudi priskočijo na pomoč. Kadil ni nikoli, tudi pil ne. Zganja sploh ne, »vino pa bi kdaj skrnil, če bi ga imel«. Pa kaj ko so pokojnine nizke, cene visoke. To ve tudi Šivčev ata, ki nikoli v življenju ni bil v kinu, tudi televizijo bolj malokrat gleda, po radiu najraje